

Авдеева О. Ю., асистент кафедри хімії

*Житомирський державний університет імені Івана Франка
м. Житомир, Україна*

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ДО ПРОВЕДЕННЯ ПОЗАКЛАСНОЇ РОБОТИ З ХІМІЇ В ЗАГАЛЬНООСВІТНІЙ ШКОЛІ

У сучасній педагогічній думці часто розглядається питання розуміння важливості співпраці учителя та учня, діалогу, самоактуалізації і самовизначення особистості. Так, у Державній національній програмі «Освіта» («Україна XXI ст.») підкреслюється, що реалізація навчально-виховних функцій здійснюється в системі професійної діяльності учителя. Важливе місце в цій системі посідає позакласна робота, спрямована на всебічний і гармонійний розвиток особистості школяра [1]. У Положенні про загальноосвітній навчальний заклад наголошено на тому, що навчання і виховання учнів у загальноосвітніх навчальних закладах здійснюється в процесі урочної, позаурочної та позашкільної роботи, а також підкреслено значення чітко організованої позакласної діяльності для гармонійного розвитку учнів [2].

Л.В. Канішевська визначає позаурочну діяльність як систему організованих і цілеспрямованих занять, які проводяться в позаурочний час для розширення й поглиблення знань, умінь і навичок, розвитку самостійності, індивідуальних здібностей і нахилів учнів, а також задоволення їхніх інтересів і забезпечення корисного відпочинку [3,13].

І.Г. Колесник розглядає позакласну роботу як «...таку діяльність, яка за своїм змістом виходить за межі обов'язкових навчальних програм, здійснюється у вільний від навчання час, організовується на основі добровільності, самодіяльності і самоврядування учнів» [4,11].

Отже, під позакласною роботою в школі ми розуміємо навчально-виховну роботу учнів, що організовується учителем з допомогою громадських організацій та інших учителів-предметників, зверх навчального плану та програми, поза звичайні класні заняття.

На сучасному етапі розвитку хімічної освіти виникає необхідність формування хімічно освіченої особистості, здатної до активної діяльності в умовах сучасного суспільства, до набуття відповідних знань і умінь, до самоосвіти. Учитель сьогодні виступає не лише джерелом інформації, а й організатором, який направляє навчально-виховний процес. Тому уміння забезпечувати взаємодію з учнями, спілкуватися і керувати їх навчальною діяльністю під час уроку та за межами класу, стає однією із важливих професійно-педагогічних якостей у соціально-психологічній взаємодії учня і вчителя.

Проте практика підготовки майбутніх учителів до організації позакласної навчально-виховної роботи школярів з хімії свідчить, що якість знань та вмінь випускників вищих навчальних закладів на сьогодні ще не повною мірою

відповідає вимогам соціального замовлення суспільства, загальноосвітньої школи. Таким чином, за умови підвищення вимог до рівня та якості хімічної освіти підростаючого покоління, з'являється потреба і в удосконаленні підготовки майбутніх учителів хімії до організації позакласної діяльності учнів.

Ми вважаємо, що незамінним помічником у формуванні пізнавального інтересу до хімії є цікаві хімічні експерименти, де об'єктом досліджень стають оточуючі нас і добре знайомі нам речовини. Використання цікавих дослідів у позакласній роботі підвищує інтерес учнів до хімії, здійснює оптимальний розвиток хімічних здібностей у учнів і прививає їм певні навички науково-дослідницького характеру, сприяє розвитку логічного мислення, бажання приймати участь у роботі, розширює і поглиблює знання учнів з програмового матеріалу.

У межах навчальної дисципліни «Позакласна робота з хімії» нами було розглянуто питання можливості використання хімічних дослідів у різних формах організації позакласної роботи (індивідуальній, груповій, масовій) та розроблено комплекс цікавих хімічних експериментів з метою забезпечення продуктивної підготовки майбутніх учителів хімії до організації позакласної діяльності учнів.

Методика підготовки студентів щодо використання цікавих дослідів з хімії здійснюється поетапно:

1) оволодіння теоретичними знаннями з техніки та методики цікавих хімічних експериментів;

2) оволодіння практичними вміннями і навичками з організації та проведення цікавих хімічних експериментів.

Теоретичні знання студенти одержують на лекціях з позакласної роботи з хімії та під час самостійної роботи. Практичних умінь та навичок з техніки і методики організації та проведення цікавих дослідів з хімії студенти набувають на лабораторних заняттях.

Навчальна дисципліна «Позакласна робота з хімії» дає можливість студентам відпрацювати техніку та продумати методику використання дослідів у різних формах організації позакласної роботи з хімії за темами:

Індивідуальна форма

1. «Хімічний серпентарій»
2. «Настільні вулкани»
3. «Чарівні вогні»

Групова форма

1. «Водяні чудеса»
2. «Хімічні пейзажі»
3. «Домашня хімія»

Масова форма

1. «Сюрпризи до свята»
2. «Дослідження харчових продуктів»

Отже, удосконалення підготовки майбутніх учителів хімії, формування готовності організовувати позакласну діяльність учнів відбувається під час узагальнення та поглиблення знань в межах навчальної дисципліни «Позакласна робота з хімії». А цікавий хімічний експеримент відіграє провідну роль у прагненні до самостійного пошуку і вдосконалення знань студентів та застосування їх на практиці.

Література:

1. Державна національна програма «Освіта» («Україна XXI століття») / Ін-т систем, досліджень освіти України. - К. : Райдуга, 1994. - 61 с.
2. Положення про загальноосвітній навчальний заклад: Постанова Кабінету Міністрів України від 27 серпня 2010 р. № 778 (Офіційний вісник України, 2010 р., № 65, ст. 2291).
3. Канішевська Л. В. Теоретико-методичні основи виховання соціальної зрілості старшокласників загальноосвітніх шкіл-інтернатів у позаурочній діяльності: автореф. дис. на здобуття наук, ступеня д-ра пед. наук: 13.00.07 «Теорія і методика виховання» / Л. В. Канішевська. — К, 2011. - 38 с.
4. Колесник І. Г. Позакласна робота старшокласників / І. Г. Колесник. - К.: Знання, 1967.-48с.